

Kort bakgrund

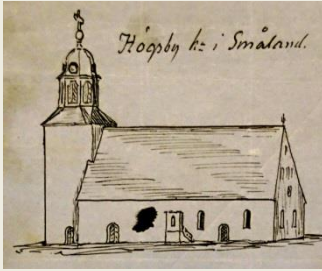
Kyrkans renovering och ombyggnad 1885-86 förändrade utseendet markant; både vad gäller interiör och exteriör. Mest framträdande är naturligtvis att det höga tornet vi ser idag byggdes. Men överlag var det otroligt många ändringar och förbättringar som gjordes. Nästan en helt ny kyrka. Det skrivs t ex om "Högsbys nya tempel". Kyrkan hade haft sitt utseende sedan 1774 års ombyggnad då bl. a. torn byggdes i väster.

Den gamla kyrkans skick och funktion hade stötts och blötts i decennier. På 1850-talet påtalas akuta brister med bl. a. ruttnade tak, läckage och vittrande murverk. Men nästan inget blev riktigt åtgärdat. Redan år 1860 väcktes förslag om nybyggnad: "Kyrkan som genom ålder befinner sig så förfallen och skröplig, att någon reparation därå icke mera kan komma i fråga – samt dessutom, oaktadt sin för forntiden ovanliga storlek, dock nu mera är alldeles otillräcklig för den talrika människomängd, som därvid helgdagligen samlas – erkändes af dessa orsaker tarfva total om- eller nybyggnad."

En bit in på 1860-talet tvingades man stänga kyrkan en tid. Det ansågs helt enkelt för farligt att vistas där. I ett brev 1866 beskrivs kyrkan som "en halv ruin". Det skulle ändå dröja nästan 20 år innan beslut togs om reparation och ombyggnad. Under tiden lappade och lagade man med tillfälliga nödlösningar. Flera ritningsförslag på nybyggnation fanns men de bedömdes bli för kostsamma.

Arkitekten bakom ombyggnaden var hovintendenten Axel Nyström och byggnadsansvarig var byggmästare Carl Petersson i Mönsterås. Henrik af Harmens på Berga säteri var mycket drivande i genomförandet och var, enligt uppgift, närvarande på byggplatsen de flesta dagar för att organisera och styra upp saker. Inte minst alla dagsverken och leveranser som gjordes av socknens folk.

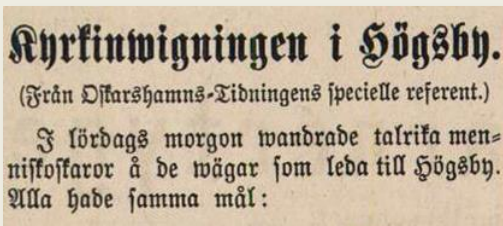
Nyinvigningen hölls den 3 okt. 1885. Arbetet hade gått snabbt. Det hade påbörjats i mars samma år. Redan i augusti var tornet så pass klart att man kunde ringa klockorna. Kyrkan var dock långt ifrån färdig vid nyinvigningen. Mycket arbete återstod. Arbetena pågick ända fram till sept. 1886.

Högsby kyrka ca 1860.
Avritad av kyrkoherde Nils Isak Löfgren.

Text från Oskarshamns-Tidningen 1885-10-06
Ordens stavning har moderniserats, inget annat är ändrat.

Kyrkinvigningen i Högsby.

(Från Oskarshamns-Tidningens specielle referent.)

I lördags morgon vandrade talrika människoskaror på de vägar som leda till Högsby. Alla hade samma mål: Högsby nybyggda kyrka, som idag skulle invigas av biskop Sjöbring. Stolt och prydligt reser sig nu den nya kyrkan, vars höga, och spetsiga torn dock ännu ej är fullt färdigt. Då man betänker det skröpliga skick vari Högsby gamla kyrka befann sig, måste medgivas att församlingen i ersättning uppfört ett storartat tempel. Dess inre företer en mycket vacker anblick. Väg- och takmålning är hållen i ljusgrått, golvet består av fyr- och åttkantiga tegelstenar och *bänkarna är öppna*, så att var och en kan ta plats var han behagar. Några tvärbänkar i koret sågs visserligen vara förbehållna för vissa enskilda personers räkning, men även dessa bänkar är öppna som alla de övriga. Rätt fram i koret finns tre fönster, ett större i mitten och två mindre. Rutorna i det större är sammansatta av röda, blå, gula och gröna glas, varigenom en mångfald av ljusreflexer bildas samt orsakar att dagern faller in mild och dämpad. Över de båda tvärdörrarna finns större runda fönster, likaledes med

rutor i flera färger; övre partierna av de andra fönstren bestå jämväl av färgat glas.

Man skulle kanske vilja anmärka att denna mångfald av brokiga färger tager sig allt för ”grannt” ut i en kyrka, men ögat vänjes snart vid det egendomliga färgspelet, vilket som ovan sagts, ingalunda misspyder kyrkan. I det omnämnda större fönstret ovanför altaret finns placerad en kolossal Kristusbild, på fotstycket försedd med inskriften: ”Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade!”¹. Bilden, som är modellerad av artisten Mølgaard i Helsingborg och gjuten i gips av den kända firman A. P. Andersson därstädes, är en trogen kopia av Thorvaldsens berömda Kristusbild i Frue Kirke i Köpenhamn och av kolossala dimensioner, 10 fot hög. Originalen är endast en halv fot högre. Från Engelholm, där en sådan bild blivit uppställd, skrives följande:

Med den sålunda överlämnade gåvan har vårt tempel erhållit en prydnad, vartill något motsvarande torde vara beskärt endast högst få av mindre kyrkor i vårt land. Det kan icke förnekas att en staty måste, uppställd på denna plats, göra ett vida mera imponerande intryck än en målning, emedan den mindre än denna är beroende av belysningen och därför bättre tar sig ut åt alla håll. –Vad det konstnärliga utförandet av arbetet beträffar, kan man tryggt säga, att hr Mølgaard gått till verks med all pietet för både det höga ämnet och originalet. Han har troget följt detta i alla detaljer utan att göra något försök till en eller annan mindre avvikelser, vartill helt naturligt frestelsen här och där kan vara till hands. Men om häruti också ligger en viss svårighet för barnen av vår realistiska konstperiod, torde nog i detta fall detta tillvägagångssätt ha utgjort villkoret för arbetets lycka. En mera realistisk framställning av Kristus, där den mänskliga karakteren, lidande och lärande, huvudsakligen framträder, kan nog vara berättigad i en målning, men i ett praktiskt konstverk är det ideala lugnet som utgör den väsentligaste egenskapen, och ingen mästare inom den nutida skulpturen har överträffat eller ens hunnit den berömde isländaren i det konsekventa genomförandet av denna klassiska regel, som just håller

---

¹ Texten är bara ”Kommen till mig”. Skribenten har fortsatt bibelcitaten ur Matt. 11:28 på eget bevåg.

bildhuggarkonsten fri på sitt begränsade, men både rika och sköna område.

Thorvaldsens Kristus är ett mästerverk, vars odödliga värde av alla erkännes. Vilket trossamfund eller vilken världsåskådning jag än må tillhöra, skall jag här finna förkroppsligat idealet för min föreställning om honom, som till sig vill samla hela världen till ett enda brödraskap i tro och kärlek. Här kommer ingen gärna och säger: denna bild är stridande mot min åskådning, tillfredsställer ej mitt estetiska sinne. Varje subjektivistiskt tycke förstummas inför denna klara, höga, enkla mönsterbild, lika fri från mystikens djupsinniga förkonstling som från formalismens flacka ytlighet. Hr Mølgaards stora förtjänst är att han utan lutning åt det ena eller andra hållet ha givit en trogen och väl utförd avbildning av det ädla konstverket.

Den vackra bilden, som kostar omkring 1 200 kr är skänkt till kyrkan av kammarherren m.m. H af Harmens på Berga.

Altarringen är klädd med blått tyg, predikstolen är försedd med en mängd utsirningar, änglahuvuden och andra grannlåter samt synes härstamma från den gamla kyrkan. Orgelverket, som förut gagnats i den gamla kyrkan, är renoverat av direktör Johansson i Hoffmantorp och utmärker sig för en synnerligen djup och fyllig ton.

* * *

Klockan nio på förmiddagen kallade kyrkklockorna de församlade skarorna att inträda i templet, där invigningsakten nu skulle börja. Besynnerligt nog förspordes icke denna förfärliga trängsel som efter vanligheten brukar uppstå vid tillfällen av detta slag. Kyrkan visade sig gott kunna rymma den församlade menigheten; alla sittplatser blev visserligen upptagna, men blott ett jämförelsevis ringa antal personer blev nödsakade att stående avhöra akten. Orgeln spelade upp en psalm, under vars toner åtta i mässkrudar klädda präster inträdde och ställde upp sig utanför altarringen. Omedelbar därefter inträdde biskop Sjöbring, iklädd full ornat, kåpa och mitra samt tog plats vid altaret. Det var en sällsam anblick, att se alla dessa kostymerade prästmän församlade i kyrkans kor, där i följd av de färgade fönsterglasen ett ständigt halvdunkel

råder. Det var en bit medeltid mitt uppe i nittonde århundradet. Hade man aldrig så lite fantasi till hands kunde man i vilket ögonblick som helst väntat att några korgossar med doftande rökelsekar skulle uppenbarat sig. Sången har tystnat, de knäböjande prästerna och biskopen har rest sig. Den senare tar nu till orda. Biskopens tal flyter jämnt och redigt, men över några betydande röstresurser disponerade han inte. Näppeligen torde de längs bort i kyrkan sittande åhörarna höra vad han säger.

* * *

Efter att till ingångsspråk ha valt verserna 22-25 i Davids 118 psalm:

”Den stenen, som byggnadsmännen bortkastade, är vorden en hörnsten. Af herranom är detta skedt och är ett under för våra ögon. Detta är den dagen som Herren gör; låter oss på honom fröjdas och glädjas. O! Herre hjälp; o! Herre låt väl gå”, yttrade herr biskopen ungefär följande:

Den nu upplästa texten har ett trefaldigt innehåll: först meddelar den oss en underbar lära, vidare uppmuntrar den oss till stor fröjd och slutligen manar den till en innerlig bön. Herrens hus, kyrkan vilar på en fast grund; klippan Kristus. Är grundstenen oförgänglig så är också allt på vad den byggt oförgängligt. Det tillhör varje kristen att troget tillbe sin herre samt ta del av de heliga sakramenten, och på det sådant ostört och i frid och endräkt må kunna ske, uppbygga vi särskilda hus, vi kallar dem kyrkor, uti vilka ordet förkunnas. Dessa hus är fridsboningar uti vilka livsfursten Kristus utdelar rika gåvor till en var som kommer med ett troende hjärta. Rika och fattiga, höga och låga får där knäfalla för samme fader och delta i den sköna Herrens gudstjänst, som där firas. På den plats, där detta tempel står, har under många århundraden förkunnats läran om Kristus. Många nu hänsovna har säkerligen i det gamla templet hämtat många skatter för evigheten och hugnad för sina själar. Ett nytt guds hus, ljusst och prydligt, reser sig nu på det gamlas grundvalar; längtan efter den dagen, då det nya templet skulle bli färdigt, som församlingsborna så ivrigt hyst, är nu uppfylld. Fröjda dig då

du kristna församling över detta förnyade och förskönade tempel. Det är ett värdigt rum för vår guds dyrkan. Det förnygrade templet utgör ett stort glädjeämne, instäm därför i ordet, i det gyllene halleluja, du rätte kristen. För ingalunda utgör templet ett glädjeämne för dem, vilka anse att kristendomen blivit för gammal och ej heller för partisinet och sådana som helst vill med likasinnade bröder stänga sig inne i enskilda boningar och där utöva sin andakt. De förra ser i kyrkan blott övertro och vidskepelse. För dem sällar vi våra förböner. Partimännen frågas om andakten minskas därför att rummet där den utövas är högt och ljust. Vi tvistar ej med dem om att guds tillbedjan kan ske på varje rum, men viktigt är att templet finns där stora skaror kan knäfalla. Herren har sagt att där två eller tre är församlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem; varför skulle han då bli borta där stora skaror samlas i hans namn. Nej! mången av Kristus återlöst själ blev i det gamla templet fröjdad och mättad. Vi väntar samma frukter av det nya samt bedja därom den Högste. Här vill han motta barnen och göra dem delaktiga av sin nåd; här vill han höra konfirmandernas löften; här vill han vederkvicka de trogna med sin lekamen och blod; här vill han säga till de botfärdiga: Jag utplånar dina synder, var vid gott mod; här vill han trösta de som gråter över kära vänners förlust; här vill han lyssna till våra böner och själv be med oss, och det han ber ska vederfaras oss av vår fader i himlen; här vill han gå säkra syndare till mötes och till dem tala varningens ord. Måtte allt detta vederfaras i Högsby församling, som byggt sig ett nytt tempel. O! herre hjälp, o herre, låt så väl gå! Om han ej bygger huset, så arbetar de fåfängt, som därpå bygga. Genom hans nåd är templet nu så färdigt att det kunnat motta församlingen i sitt sköte. Måtte vi alla bli levande stenar i det levande templet där uppe.

Nu föll de assisterande prästerna på knä och biskopen vände sig mot altaret och läste en bön. Här efter uppläste de åtta prästerna var sitt bibelspråk, varpå biskopen yttrade: *Vare detta tempel Herranom helgat! Välsigna, Herre, dessa murar, välsigna det rum där dopet förrättas och Jesu lekamen och blod utdelas. Vare världens larm härifrån fjärran. Frid vare detta hus.*

Sedan en psalm avsjungits fortsatte biskopen: Kristlige åhörare! Med bön och lov är nu detta tempel invigt. Herren vill att vi ska skänka oss själva helt och hållet. Farligt är att uppträda i Guds hus och än hylla köttets begär. Herren är hos oss nära och alla knän ska böjas i hans namn. Älska honom som så [han] utsägligt har älskat oss. Ett rätt tackoffer är att höra när han talar och ödmjuka honom när han straffar. Då umgänget i hans tempel har den inverkan på oss att Herren ute i världen kan vara oss nära. Måtte ni, kära åhörare allvarligt behjärta Herrans vilja, måtte ert uppträdande i detta rum lända er till nytta. För kommande tider ber vi: Herre låt väl gå! Härpå följde välsignelsen.

* * *

Efter invigningstalets slut hölls fullständig högmässogudstjänst, varvid altartjänsten förrättades av kyrkoherdarna Ringberg och Herlin, iklädda mässkrudar. Komministern på stället, Ljungkrantz, predikade över Davids 98, v. 1–2.

* * *

Då predikan var slut trädde biskopen, denna gång klädd i vanlig prästdräkt, åter för altaret samt höll ett kortare förmaningstal till församlingen, tagande Jesu ord: ”Jag är vinträdet, I ären grenarne; mig förutan kunnen I intet göra” till inledningsord. Det gällde, sa han, att vara kvar i Jesus i ond och god tid, liksom grenen i vinträdet. Grenarna förtorka och ska bli bortkastade, eftersom de ej bär frukt; var därför flitiga att med ordet och bönen försöka inympa er i stammen Kristus. Be i Jesu namn, det är ett bevis att förbindelse mellan er och Jesus finns. Stärk ytterligare förbundet med den heliga nattvarden. Har sammanhanget mellan vinträdet och grenen försvagats, måste förbindelsen förnyas; detta kallas bättring. Gör bättring! Himmelriket är nästan kommet. Bättringsropet ljuder i apostlarnas dagar och ljuder än idag. Vill ni göra skäl för det kristna namnet så ska er levnad vara en oupphörlig bättring, ty all vår levnad är uppfylld med synd. Vägen, som drar till livet, är svår och smal att komma fram på, men genom strid och vakor ska det dock gå.

– För att förkunna Guds sanningar är lärarämbetet instiftat och detta hus byggt. Betänk detta på denna glädjedag. Förbli i

Jesus, vanda nyktra och vakna, be utan återvändo! Fly till Jesus i alla svårigheter. Låt er inte dras hit och dit av olika lärdomsväder, utan var fast i vinträdet. De som gör det ska bli omplanterade i den stora härliga vingården där ovan.

* * *

Orgelns toner brusade genom kyrkans valv. In i altaret träder till sist biskopen och två präster. De senare läser ett par böner och sjunger mässan. Biskopen läser välsignelsen. Den högtidliga akten är slut.

* * *

De vid invigningen assisterande prästerna var domprosten Warholm, Kalmar, kyrkoherdarna d:r Lind i Fagerhult, Arbman i Döderhult, Ringberg i Ålem, Jönsson i Långemåla, Herlin i Högsby, Carlstedt i Karstorp, och komminister Ljungkrantz i Högsby.

Akten övervars dessutom av komminister Hultqvist i Mönsterås och pastor Risling, vilka emellertid inte aktivt deltog i densamma.

* * *

Då kyrkoinvigningen var slut höll biskop Sjöbring visitationsstämma med församlingen i kyrkans kor. Hr biskopen vitsordade att det andliga tillståndet inom församlingen är tillfredställande, att prästerskap och skollärare redligt uppfyller sina plikter, men att barnens skolgång är mindre regelbunden. Åtskilliga fall har förekommit att lekmän förrättat barndop, ett "oskick", som, om det upprepas, kommer att lagligen beivras. Beträffande det sedliga tillståndet betonade hr biskopen att brotten mot sjunde budet under de senare åren betänkligt tilltagit. Vid denna upplysning tittade åhörarna försagda och frågande på varandra, för det föreföll ju tämligen otroligt att stöld och tjuveri skulle förekomma i så oroväckande grad inom socknen. Men snart ändrade sig biskopen och förklarade att han avsåg brott mot sjätte budet; sådana hade nämligen talrikt förekommit under senare år, varför hr biskopen ställde en allvarlig förmaning till föräldrar och husbönder att hålla sina barn och tjänare i tukt och herrans förmaning. Framställda frågor om anmärkningar fanns mot

prästerskap, kyrkoråd, skollärare och kyrkobetjäning, besvarades med nej.

Före visitationsstämman höll biskopen katekesförhör med den i koret församlade årets nattvardsungdom, under det de främmande prästerna spridde sig i kyrkan och höll förhör med de äldre. Biskopen förklarade sig belåten med nattvardsbarnens kristendomskunskap.

Det hela slutade klockan 3 e.m. Förrättningen hade sålunda tagit en tid av fulla 6 timmar.

På eftermiddagen hade kyrkoherden på stället, Herlin, middag för biskopen, de närvarande prästerna, ortens ståndspersoner m. fl.

* * *

Idag söndag, synes församlingen vid kyrkan bli enorm. Alla vägar är fyllda av åkande och gående, vilka ämnar övervara kyrkoherdeinstallationen. Vädret, som igår var mulet, är idag mycket vackert.

* * *

Slutligen borde det här vara på sin plats att uttala några tacksamhetens ord till de män, som verkat för det vackra templets uppförande. Främst i ledet står kammarherren H af Harmens som med aldrig tröttnad nit arbetet för det mål som nu vunnits. Under uppförandet har hr kammarherren dagligen personligen övervakat arbetet och med råd och dåd bistått. Svårligen skulle församlingen kunnat skaffa en mera kompetent och sakkunnig övervakare; också vittnar alla anordningar om en sällsynt smak, som endast kan förvärfvas genom resor och skarp iakttagelseförmåga.

Dyrbara gåvor har också från kammarherre Harmens sida kommit kyrkan till del.

Enstämmigt är därför den tacksamhet vi, på uppmaning från många håll, här uttala.

Vid hans sida har också stått män, varmt intresserade för saken. Därtill har byggnadskommittén haft förmånen av en förut välrenommerad byggmästare, hr Carl Petersson fr. Mönsterås, som med kraft och omsorg uppfört praktbyggnaden och som villigt fogat sig efter de ändringar, förbättringar och försköningar som tillkommit utom kontraktet.

Därtill kan vi lägga, att de farhågor som uttalades av en insändare till denna tidning om bänkplatsernas uthyrande icke har bekräftats. Någon uthyrning har ej varit ifrågasatt, utan ett par personer hade endast anhållit om att åt sig få ett par platser reserverade, en anhållan som enligt vad vi hört ej beviljats.

A rectangular title card with a light beige background and a thin black border. The text is printed in a black, Gothic-style font, centered on the card. The text reads "Kyrkoherdeinstallationen i Högsby." in two lines.

Kyrkoherdeinstallationen i Högsby.

Kyrkoherdeinstallationen i Högsby.

(Från Oskarshamns-Tidningens specielle referent.)

En ofantlig mängd människor fyllde söndags morgon Högsby nya kyrka redan en timme före gudstjänstens början. Varenda tums utrymme var upptaget då referenten i god tid infann sig. Genom en ståndpersons välvilja bereddes mig en god plats i en av bänkarna framme i koret. Strax efter kl. 10 spelade orgeln upp psalmen "O Herre ho skall bo, på Sions berg i ro?" o. s.v. och från sakristian inträdde de i referatet över kyrkinvigningen omnämnda prästerna samt biskop Sjöbring. Alla var nu klädda i vanlig prästdräkt, utom kyrkoherde Herlin, som dagen till ära uppträdde i mässkrud. Biskopen började invigningsakten med uppläsande av Jude brevs 20 och 21 verser: "Men I, mine älsklige, uppbygger Eder sjelfva på Eder allraheligaste tro i den Helige Ande och beder; Och behåller Eder i Guds kärlek och väntar efter vår Herras Jesu Kristi barmhärtighet till evinnerligt lif." Därefter yttrade biskopen i sammandrag följande:

I främsta ledet bland de trogna står prästerna som är satta till Guds hus tjänare. (Vänd till kyrkoherde H.) Du käre broder har tidigare lagt ner stor nit i många församlingar. Ditt uppsåt är att vara en trogen Guds tjänare. Gud give dig nåd därtill! En Guds tjänares livsgärning bör bestå i att behålla sig själv och åhörarna i Guds kärlek, den kärlek varmed Gud omfattar oss.

Återlösarens kärlek bör vara den sol uti vars ljus vi vandrar. Källan till vår frid och glädje bör vara en sann tro. Men det syndiga hjärtat har i sig självt ingen jordmån för en sann tro, ty tron är Guds unders verk. Blott i Andens skola uppgår ljus över Guds kärlek i Kristo Jesu. I denna skola tillhör det oss att delta, vi som har Andans ämbete, på det vi ska kunna behålla oss själva och åhörarna i Guds kärlek. Frågar vi efter själva grundstenen på vilken vår tro ska byggas, så svaras oss: Ingen annan grund kan läggas än den som är lagd, vilken är Jesus Kristus. Många har byggt sin tro på annan grund, på jordiska mästars vishet o. s. v. men deras byggnader har ramlat vid första allvarliga ansats, för den var ej byggd på hälleberget. Det är sagt ord, att Kristus kommit till världen till att frälsa syndare. Låter oss på denna grund uppbygga oss själva till ett Guds folk och ett heligt prästerskap. Prästerskapet bör få uppbygga församlingen att åhörarna befästas i Guds kärlek och Jesu Kristi kunskap. Den kunskapen vinnas genom Guds ord: vår kyrkas härliga bekännelse. Din uppgift, käre broder, är att väcka de sovande, trösta de bedrövade, bevara de trogna samt sprida den kunskap som kan väcka nytt liv hos enfaldiga och visa. Därtill hör det dig till att flitigt be. Aposteln förmanar böner, förböner och tacksägelse för alla människor. Det tillhör dig att i andans och kraftens bevisning förkunna det ord som visst är och lära kan. Må vi ej heller försumma bönen i detta sköna tempel; prästen bör ständigt utgjuta bönens dryckesoffer. Målet, som är att vinna det eviga livet i kraft av Kristi barmhärtighet. Gud som vägen giver ska ej låta vårt arbete bli ofruktbart. Den enda säkra förhoppningsgrunden är Kristi barmhärtighet. Är Kristus död för oss medan vi ännu var syndare, hur mycket mer hopp nu då vi är rättfärdiga. För himmel, ej för jord, går vi till strids och glada är. Äger vi frimodighet i alla livets svårigheter kan vi med så mycket större kraft visa bedrövade och bävande själar vägen. Dyre broder! Du äger nu fast tro på syndares frälsare. Måhända du vid tanken på vad du har att göra bävar tillbaka. Känn dig dock frimodig, ty du har Jesus med dig. Må han ge dig kraft så att många blir gripna av ordet som du förkunnar. Herren är stark i de svaga. Give Han att vårt hopp blir uppfyllt.

* * *

Nu föll biskopen på knä och gjorde en kort bön. Därpå läste en av prästerna upp kyrkoherde Herlins kungliga fullmakt, varefter envar av de assisterande prästerna läste upp ett bibelspråk. Kyrkoherde H avlade trosbekännelsen, biskopen och prästerna lade sina händer på hans huvud under det Fader vår lästes. Efter ytterligare en bön överlämnade biskopen hr H ämbetet samt yttrade: Av dig väntar Kristi församling trogna förböner. Kämpa en god troendes kamp!

***

Till sist yttrade biskopen: Kristlige åhörare! Er nye herde än nu invigd till sitt ämbete. Motta honom med förtroende och kärlek. Han vill så långt i mänsklig makt står, verka Herrans verk. Han bygger dock ej på egen kraft, ty den herres ärenden han går är en mäktig Herre. Motta med lydnad ordet av er herdes mun. Glöm ej snart denna stunds andakt. Öppna era hjärtan för frälsaren vid varje andaktstund.

Härpå följde välsignelsen.

***

Högmässogudstjänsten började nu. Altartjänsten förrättades av domprosten Warholm och kyrkoherde Ringberg i Ålem, vilka var iklädda mässkrudar. Predikan hölls av kyrkoherde Herlin som därunder särskilt riktade några ord till församlingen med anledning av hans nu skedda invigning.

***

Bland all den gammalmodiga ståt som under dessa dagar utvecklats i Högsby kyrka, med biskopskåpa, mäss-skjortor och hakar fick man under slutet av gudstjänsten se ytterligare ett forntida bruk. Tvenne kyrkobetjänter gick kring med håvar och tog upp kollekt till medellösa studerande. Ja, det är otroligt men sant; håvgång brukas ännu i Högsby. Orgeln brusade så högtidligt, slantarna i håvarna klingade så melodiskt; måhända många nöp hårt om sin fem- eller tvåöring innan den fick hamna i håven, men – andakten den var naturligtvis lika spänd! Högsby har nu följt med sin tid och uppbyggt en ny prydlig kyrka. Vore det ej skäl att låta en fläkt av den nya tiden blåsa inom kyrkmurarna och lägga bort

håvarna eller sända dem till hr. Hazeli museum. Men hur ska man kunna vänta några reformer från prästernas sida, de som så ivrigt hålla ut med den gamla katolska uniformer. Därför må ju hovgången gärna fortfara.

***

Kyrkans altare var under de båda dagarna högtidligheterna pågick prydligt smyckat med levande växter, däribland ett par väldiga tropiska bladväxter med två alnar långa blad.

För kyrkans uppvärmning under kalla årstiden är sörjt med två gurneyugnar, placerade i nischer i kyrkans sidoväggar.

Th. St.